

**SUOMEN LASTEN JA NUORTEN
KUVATAIDEKOULUJEN LIITTO RY**
FÖRBUNDET FÖR KONSTSKOLOR
FÖR BARN OCH UNGA I FINLAND RF
THE FINNISH ASSOCIATION OF ART SCHOOLS
FOR CHILDREN AND YOUNG PEOPLE

Sandelsinkatu 10 C 40, 00260 Helsinki, puh/fax (09) 633 969
Sandelsgatan 10 C 40, 00260 Helsingfors, tfn/fax (09) 633 969
Sandelsinkatu 10 C 40, FI-00260 Helsinki, tel/fax +358-9-633 969
e-mail kuvataidekoulujenliitto@youngart.fi
www.youngart.fi

17.12.2009

SUOSITUS LAAJAN OPPIMÄÄRÄN PÄÄTTÖTYÖKÄYTÄNNÖIKSI

Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liiton opetussuunnitelmatyöryhmä (Heli Tiainen, Marketta Urpo-Koskinen ja Leena Stolzmann) on laatinut päättötyökäytäntöjä ja päättötyön suorittamisedellytyksiä koskevat suositukset keväällä ja syksyllä 2009. Suositukset pohjautuvat Opetushallituksen vahvistamiin taiteen perusopetuksen visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteisiin 2002. Suositusten laadinnassa on hyödynnetty Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liiton maaliskuussa 2009 tekemän kyselyn tuloksia sekä liiton rehtoripäivillä 3.6.2009 käytyä keskustelua. Suositusten laadinnassa on tehty yhteistyötä Opetushallituksen kanssa. Liiton työryhmä esittää lämpimät kiitokset yhteistyöstä opetusneuvos Mikko Hartikaiselle sekä päättötyösuositusten luonnoksia kommentoineille kuvataidekoulujen rehtoreille ja opettajille!

Päättötyön määrittely

Syventävissä opinnoissa oppilaan tulee laatia itsenäisesti visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän mukainen päättötyö, joka sisältää teoksen, portfolion työskentelystä ja siihen liittyvän itsearvioinnin” (Taiteen perusopetuksen visuaalisten taiteiden kuvataiteen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet/ Opetushallitus 2002)

Päättötyö on oppilaan itsenäisesti oman idean pohjalta suunnittelema ja toteuttama kokonaisuus, joka sisältää teoksen tai teossarjan, portfolion työskentelystä ja siihen liittyvän itsearvioinnin. Päättötyö ilmentää tekijänsä taiteellisia vahvuuksia ja ilmaisuvoimaa sekä osoittaa omatoimisen työskentelyn valmiuksia.

Päättötyössä oppilas hyödyntää ja soveltaa aiemmin opittuja tietoja, taitoja ja vahvuuksiaan. Hän keskittyy omaan ilmaisuun ja ottaa vastuun laajasta työskentelykokonaisuudesta, taiteellisista ja muista työhön liittyvistä ratkaisuista. Päättötyön tekemisessä oppilaalle tarjoutuu mahdollisuus kuvataidekoulun puitteissa ja tuella päästä kokeilemaan omien siipien kantavuutta itseä kiinnostavalla tavalla. Päättötyötä tehdessään oppilas opiskelee kuvataidekoulussa ja saa tukea ja ohjausta.

Päättötyön portfolioissa oppilas dokumentoi ja kuvailee työskentelyään ja oppimistaan. Oppilas myös arvioi valintojaan, työskentelyään ja tuloksiaan portfolioissa. Päättötyön tekemisestä muodostuu näin oppilaan henkilökohtainen, omaa työskentelytapaa kuvaava oppimisprosessi.

Päättötyö edellytetään, mikäli oppilas haluaa laajan oppimäärän syventävien opintojen päättö-todistuksen. Syventävien opintojen laskennallinen laajuus on 760 tuntia, mikä sisältää päättötyön tekemisen.

Oppilaalle ja hänen huoltajalleen selvitetään laajan oppimäärän ja siihen kuuluvan päättötyön suorittamisen edellytykset oppilaan aloittaessa opintonsa (mm. rakenne, laajuus, kesto, arviointi).

Päättötyön suorittamisen edellytykset ja ajankohta

Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitto suosittaa, että päättötyön tekijä on vähintään 16 -vuotias. Rehtori voi erityisestä syystä myöntää luvan päättötyön tekemiseen tätä nuorem-malle oppilaalle.

Päättötyö tehdään syventävien opintojen loppuvaiheessa.

Päättötyö tehdään sellaisella tekniikalla ja menetelmillä, jotka opiskelija jo hallitsee.

Päättötyön suorittaminen edellyttää pääsääntöisesti vähintään n. 300 tunnin (2-3 lukuvuoden) opintoja siltä visuaalisen taiteen osa-alueelta, jolta opiskelija aikoo tehdä päättötyön.

(esim. 2-3 lukuvuotta keramiikan/videon/maalauksen tms. opintoja).

Päättötyön aiheen ja tekniikan päättää opiskelija itse.

Päättötyön tekeminen edellyttää hyväksyttävän päättötyösuunnitelman laatimista.

Suunnitelman hyväksyy rehtori ja/tai opettaja

Päättötyön laajuus ja kesto

Päättötyön laajuus määritellään koulun omassa opetussuunnitelmassa.

Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitto suosittaa, että päättötyön laskennallinen, opetussuunnitelmassa mainittu ja todistukseen merkittävä laajuus on 160 tuntia (1h = 45 min), josta työskentelyä työpajassa opettajan ohjauksessa ja valvonnassa yhteensä noin 100 tuntia/ yhden lukuvuoden ajan.

Päättötyön laskennalliseen laajuuteen (160 tuntia) sisältyvät myös:

- Osallistuminen päättötyöohjaukseen, päättötyöseminaariin, välitapaamisiin, asiantuntijaohjaukseen, portfolio-ohjaukseen tms
- Itsenäinen työskentely: päättötyösuunnitelman tekoa, työpäiväkirjan pitämistä, portfolion tekemistä, mahdollista itsenäistä työskentelyä koulussa tai kotona
- Näyttelyn rakentaminen/päättötyön esillepano, esittelytilaisuus

Päättötyö tehdään pääsääntöisesti yhden lukuvuoden aikana. Rehtori voi myöntää päättötyön suorittamiseen lisäaikaa erityisistä syistä.

Päättötyön kokonaisuus oppilaan näkökulmasta

Hyväksyttävän työsuunnitelman laatiminen

Osallistuminen päättötyöohjaukseen

Ohjaus sisältää päättötyöryhmien tapaamiset yms, joissa käsitellään päättötyön kokonaisuutta, aikataulutusta, työpäiväkirjan pitämistä, portfolion tekemistä, näyttelyn rakentamista, työn esittelyä yms

Osallistuminen päättötyön ohjaustapaamisiin voi olla ryhmä- tai yksilöohjausta paikallisten käytäntöjen ja resurssien mukaan. Päättötyöryhmä tarjoaa päättötyön tekijälle myös arvokasta vertaistukea ja kaverioppimista

Teoksen/teossarjan valmistaminen

Työskentelyä koulun tiloissa viikoittain oppilaan valitseman työpajan koontumisaikoina. Myös sopimuksen mukaan työskentelyä koulun tiloissa itsenäisesti tai työskentelyä kotona

Portfolion tekeminen

Portfolio on kuvaus työskentely- ja oppimisprosessista ja se sisältää myös itsearvioinnin. Olennaista ovat visuaaliset valinnat perusteluineen. Portfolio liittyy teoksen osaksi laajempaa visuaalisen taiteen kenttää. Se tuo esille tekijän saamat vaikutteet.

Portfolio sisältää kuva-, luonnos- ja havaintomateriaalia, työsuunnitelman ja työskentelyaikataulun, otteita työprosessin aikana syntyneistä muistiinpanoista, prosessikuvauksen teoksen valmistumisesta ja työn toteuttamiseen liittyvää pohdintaa ja arviointia.

Portfolion pohjana on työpäiväkirja tai muistiinpanot. Työpäiväkirja ja muistiinpanot voivat jäädä yksityisiksi, mutta portfolio on julkinen. Oppilaalle voidaan antaa tukikysymykset työpäiväkirjan pitämistä ja portfolion laatimista varten.

Osallistuminen dialogiin päättötyön arvioijan kanssa

Päättötyön tekijä kohtaa arvioitsijat arviointitapaamisessa tai -tilaisuudessa.

Päättötyön tekijä voi esitellä työnsä lyhyellä puheenvuorolla.

Arvioitsijat osallistuvat aktiivisesti arviointitapaamiseen, käyvät keskustelua, tekevät tarkentavia kysymyksiä ja antavat palautetta.

Arviointitilaisuudesta muodostuu parhaimmillaan hedelmällinen oppimistilaisuus päättötöiden tekijöille.

Päättötyön esittäminen julkisesti

Teos/teokset ja portfolio on esillä julkisesti, esim. näyttelyssä.

Päättötyön tekijän saama ohjaus

Päättötyön tekijä saa työskennellä itsenäisesti ja kantaa vastuun tekemistään taiteellisista ja muista ratkaisuksista. Ohjaaja huolehtii kuitenkin siitä, ettei päättötyön tekijä koe jäävänsä yksin työnsä kanssa – eli apua ja neuvoja antaen, mutta itsenäisyyttä ja tekijän näkemystä kunnioittaen. Samanaikaisesti päättöitä tekevien oppilaiden tapaamisissa hyödynnetään vertaisoppimista.

Päättötyön arviointi

Syventävistä opinnoista ja syventävien opintojen päättötyöstä oppilas saa todistuksen, numeroarvosanan ja kirjallisen kuvauksen osaamisestaan.

Päättötyön arvioitsijoita tulee olla vähintään kaksi.

Oppilaalle on tiedotettava seuraavista arvioinnin periaatteista: arvioinnin tehtävät ja kohteet, arvosana-asteikko ja arviointikriteerit, arvosanan korottaminen, opintojen etenemistä edellyttävät suoritukset, arvioinnin oikaiseminen ja päättötodistusten sisällöt.

(Taiteen perusopetuksen visuaalisten taiteiden kuvataiteen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet/ Opetushallitus 2002)

Päättötyön arviointi kohdistuu teokseen/teossarjaan ja siihen liittyvään päättötyöprosessia kuvaavaan portfolioon ja itsearviointiin.

Päättötyön arvioijia tulee olla vähintään kaksi. Arvioijina käytetään koulun omia opettajia ja/tai ulkopuolisia ammattilaisia.

Arvioijat tutustuvat päättötyöhön ja portfolioon, ovat aktiivisesti läsnä arviointitapaamisessa/töiden esittelytilaisuudessa ja laativat tältä pohjalta arvionsa noin kahden viikon kuluessa.

Arvioinnin tavoitteena on kannustaa ja auttaa oppilasta jatkamaan kuvataideharrastustaan ja kehittymään siinä.

Arvioinnit tulevat oppilaan päättötodistuksen liitteiksi.

Arviointikriteerit

Erinomainen (5)

Teos

Teos on vaikuttava ja kiinnostava taiteellinen kokonaisuus.
Tekijän tavoitteet välittyvät erinomaisesti.
Teoksesta välittyy luova ja itsenäinen kuvallinen ajattelu.
Tekijä hallitsee käyttämänsä materiaalit ja tekniikat erinomaisesti.
Kuvailmaisu palvelee valittua sisältöä.

Portfolio

Oppilas kertoo tavoitteistaan ja näkökulmistaan selkeästi ja informatiivisesti.
Oppilas kuvailee ja jäsentää työskentelyprosessiaan erinomaisesti.
Oppilas hyödyntää työpäiväkirjaa tarkoituksenmukaisesti.
Oppilas perustelee visuaaliset ratkaisunsa erinomaisesti. Hän käyttää taiteen käsitteitä ja liittää teoksensa taiteen kenttään.
Portfolion visuaalinen asu on harkittu.

Itsearviointi

Oppilas arvioi päättötyönsä kokonaisuutta kattavasti ja realistisesti.
Oppilas arvioi päättötyöprosessia ja oppimistaan monipuolisesti.
Oppilas hyödyntää ohjauksessa annettua tukea ja palautetta erinomaisesti.

Hyvä (3)

Teos

Teos on kiinnostava taiteellinen kokonaisuus.
Tekijän tavoitteet välittyvät hyvin.
Teoksesta välittyy hyvä kuvallinen ajattelu ja ilmaisu.
Tekijä hallitsee käyttämänsä materiaalit ja tekniikat sujuvasti.

Portfolio

Oppilas kuvailee työskentelyprosessiaan hyvin.
Oppilas hyödyntää työpäiväkirjaansa.
Oppilas kertoo visuaalisista valinnoistaan.
Oppilas kertoo saamistaan taiteellisista vaikutteista.

Itsearviointi

Oppilas arvioi päättötyön kokonaisuutta melko realistisesti.
Oppilas arvioi omaa oppimistaan jonkin verran.
Oppilas hyödyntää ohjauksessa annettua tukea ja palautetta.

Hyväksytyt (I)

Teos

Teos on suppea taiteellinen kokonaisuus.
Tekijän tavoitteet eivät välity ja kuvailmaisissa on puutteita.
Tekijä ei hallitse käyttämiään materiaaleja ja tekniikoita riittävästi.

Portfolio

Oppilas kertoo tavoitteistaan, teoksen suunnittelusta ja toteutuksesta niukasti.
Oppilas hyödyntää työpäiväkirjaansa vähän.

Itsearviointi

Oppilas arvioi päättötyötään ja oppimistaan niukasti.
Oppilas ei hyödynnä ohjauksessa annettua tukea ja palautetta.

Todistukset

Päättötodistus

Päättötodistus on virallinen asiakirja, jonka sisällössä tulee noudattaa Opetushallituksen vahvistamaa [visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteita](#).

Oppilaitos ylläpitää rekisteriä oppilaista ja heidän opintosuorituksistaan, jotta todistusten antaminen on mahdollista. Oppilaan suorittamat opinnot merkitään esimerkiksi opintokirjoihin. Lisäksi voidaan merkitä esimerkiksi näyttelykäynnit, kulttuuritapahtumat sekä koulun kansainväliset projektit.

Vuosittainen sanallinen arviointi

Oppilaalle annetaan vuosittain sanallinen arviointi koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmassaan määräämällä tavalla.

Visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän perusopinnojen päättötodistus

Oppilaan suorittamista perusopinnoista annetaan päättötodistus. Perusopinnojen päättötodistuksessa oppilas saa kahden arvioitsijan sanallisen arvioinnin suorittamistaan perusopinnoista ja niihin kuuluvasta portfolioista.

Visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän syventävien opintojen päättötodistus

Oppilaan suorittamista syventävistä opinnoista annetaan päättötodistus. Päättötodistuksen saaminen edellyttää 760 tunnin syventäviä opintoja, mihin tuntimäärään sisältyy päättötyön tekeminen.

Päättötodistus sisältää oppilaan suorittamat opinnot, joista suoritettut kuvataiteen laajan oppimäärän opinnot muodostuvat.

Syventävien opintojen päättötodistuksessa oppilas saa numeroarvosanan ja sanallisen arvioinnin päättötyöstään. Päättötyön arvioi vähintään kaksi arvioitsijaa. Päättötyön sanallinen arviointi tulee päättötodistuksen liitteeksi.

Syventävien opintojen päättötodistus on samalla todistus taiteen perusopetuksen visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän suorittamisesta.

Osallistumistodistus

Pyydettyessä, esim. opintojen keskeytyessä, oppilaalle annetaan osallistumistodistus.